

Konsultasjon etter sameloven (I plan- og byggesaker)

Gaute Sletteland

seniorrådgiver

Planseksjonen, Justis- og kommunalavdelingen

Statsforvalteren i Troms og Finnmark

*Romssa ja Finnmárkku stáhtahálddašeaddji
Tromssan ja Finmarkun staatinhallittija*

14. nov 2022

- Fylkeskommuner og kommuner har plikt til å konsultere representanter for berørte samiske interesser i saker om lokale forskrifter og andre beslutninger eller tiltak som vil kunne påvirke samiske interesser direkte. (§4-4)
- Gjelder ikke for saker av generell karakter som må antas å ville påvirke hele samfunnet på samme måte. (§4-1)
- Sametinget og andre representanter for berørte samiske interesser har rett til å bli konsultert i saker der samiske interesser blir direkte påvirket.(§4-2) (Sametinget ikke konsultasjonsrett ved planer etter pbl. grunnet innsigelsesadgangen)
- Konsultasjonene skal gjennomføres i god tro og med formål om å oppnå enighet. Det organet som har konsultasjonsplikt, skal gi full informasjon om relevante forhold på alle stadier i behandlingen av saken. (§4-6)

Konsultasjon, mer enn retten til å bli hørt!

Formålet med konsultasjonene er å sikre at berørte samiske interesser kommer tidlig inn i prosessene, og at de har en mulighet til å påvirke beslutningene. Begge parter skal gå inn i prosessene med mål om å komme til enighet, men det er fortsatt myndighetene som skal ta den endelige avgjørelsen.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark

*Romssa ja Finnmárkku stáhtahálddašeaddji
Tromssan ja Finmarkun staatinhallittija*

Vår dato:

20.12.2021

Deres dato:

Vår ref:

2021/10909

Deres ref:

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

Saksbehandler, innvalgtelefon
Kristine Sørensen Ødegård, 77642119

Konsultasjonsplikt etter sameloven kapittel 4 i saker etter plan- og bygningsloven - anmodning om tolkningsuttalelse

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Veileder

Veileder for kommuner og fylkeskommuner om konsultasjoner med samiske interesser

**DET KONGELIGE
KOMMUNAL- OG DISTRIKTSDEPARTEMENT**

Statsforvalteren i Troms og Finnmark
Postboks 700
9815 VADSØ

Deres ref:

Vår ref:
221001-4

Dato:

30. juni 2022

Konsultasjonsplikt etter sameloven kapittel 4 i saker etter plan- og bygningsloven - svar på anmodning om tolkningsuttalelse

Temaer vi spurte om

- Når skal det avklares om man må tilby konsultasjon og når må konsultasjon gjennomføres ved planarbeid?
- Hvilke dispensasjonssaker fordrer tilbud om konsultasjon?
- Tidsfrister for dispensasjonsbehandling vs. konsultasjonssystemet.
- Hva slags betydning har det for konsultasjonsplikten at sektormyndigheter ikke uttaler seg negativt?
- Konsultasjonsplikt ved private planforslag.
- Virkning av igangsatt planarbeid.
- Dekning av kostnader i forbindelse med konsultasjon.

Når skal det avklares om man må tilby konsultasjon og når må denne gjennomføres ved planarbeid?

- Så tidlig som mulig.
- Normalt vil det være tilstrekkelig at første varsel om konsultasjonsrett skjer samtidig med varsel om oppstart.
- I saker av sentral betydning for samisk kultur og næring bør det vurderes om det skal konsulteres før det varsles oppstart av planarbeidet.
 - Ved private planinitiativ bør dette skje i forbindelse med oppstartmøte i kommunen. (Avklare om det er hensiktsmessig å gå videre med planen)
- Gjentatte tilbud om konsultasjon gjennom hele prosessen.

Hvilke dispensasjonssaker fordrer tilbud om konsultasjon?

- Departementet mener det ikke lar seg gjøre å finne konkrete overordnede utvelgelseskriterier for i hvilke dispensasjonssaker man må tilby konsultasjon.
- Så lenge et tiltak er aktuelt innenfor et reinbeitedistrikt, eller påvirker et reinbeitedistrikt, foreligger det en konsultasjonsplikt.
- Departementet antar likevel at mange av dispensasjonssakene gjelder mindre tiltak som ikke berører samiske interesser direkte.
- Problemstillingene kan unngås ved gode planer som reduserer dispensasjonsbehovet.

Tidsfrister for dispensasjonsbehandling vs. konsultasjonssystemet.

- Saksbehandlingsfristen for dispensasjoner etter plan- og bygningsloven er 12 uker.
- Ingen absolutte frister for gjennomføring av konsultasjon.
 - Sameloven § 4-5 andre ledd første punktum bestemmer at Sametinget og andre med konsultasjonsrett «innen rimelig tid» må svare på om de ønsker konsultasjoner i den aktuelle saken eller ikke.
 - Sameloven § 4-6 tredje ledd bestemmer at «konsultasjon skal ikke avsluttes så lenge partene antar at det er mulig å oppnå enighet»

Tidsfrister for dispensasjonsbehandling vs. konsultasjonssystemet (fortsetter)

- Departementet ser at regelverket når det gjelder tidsfrister i SAK10 og kommunenes forpliktelser til å konsultere samiske interesser ikke er samordnet og at hvordan dette skal løses krever utredning.
- Etter dagens regler kan konsultasjoner gi grunnlag for at alternativet «særlig komplisert» i SAK10 § 7-4 bokstav a anvendes etter en konkret vurdering i den enkelte sak.
 - *«Kommunen kan forlenge fristen dersom saken er særlig komplisert, krever ekstra politisk avklaring eller der undersøkelse på barmark er nødvendig»*

Hva slags betydning har det for konsultasjonsplikten at sektormyndigheter ikke uttaler seg negativt?

- Ingen betydning for innslagspunktet for å tilby konsultasjon.
- Kommunene har en selvstendig plikt til å konsultere de samiske interessene, uavhengig av om sektormyndighetene for samiske interesser kommer med en formell innsigelse til planforslaget eller uttaler seg negativt til planforslaget.
- De ulike sektormyndighetene for samiske interesser kan ha ulike syn på et planforslag, og det er kommunene som vedtar de ulike plantypene.

Konsultasjonsplikt ved private planforslag.

- Konsultasjonsplikten i sameloven gjelder ikke for private tiltakshavere
- Det er imidlertid forslagsstiller som er ansvarlig for at kravet i plan- og bygningsloven § 4-2 om at alle planer skal inneholde en beskrivelse av planens formål, hovedinnhold og følger, samt forholdet til andre planer som gjelder for området, er oppfylt.
- Departementet tilrår at private forslagsstillere identifiserer og tar kontakt med samiske interesser før planforslaget sendes til kommunen, som en del av saksforberedelsen
- Det kan avtales at forslagsstiller gjennomfører konsultasjon, men det endelige ansvaret for at kravene til konsultasjon er innfridd vil like fullt ligge hos kommunen.

Virkning av igangsatt planarbeid.

- Ingen overgangsbestemmelser i sameloven.
- Ikke noe skjæringstidspunkt i prosessen, f.eks gjennomført høring i plansak.
- Konsultasjon kan gjennomføres på det stadiet planprosessen er i.
- Reell mulighet for påvirkning av utfallet?

Dekning av kostnader i forbindelse med konsultasjoner

- Krav om full informasjon kan innebære at det må benyttes tolk, og at kommunen/fylkeskommunen dekker utgiftene til dette.
- Reise, kost og losji? Ingen rettslig plikt, men krav om tilrettelegging for begge parter og skjer i god tro.
- Konkret vurdering fra sak til sak hva dette innebærer.

Avslutning

- Stien blir til mens man går.
- Mye er nå uklart, men det vil sementere seg en praksis etter hvert.
- Vi ønsker deres tilbakemeldinger om erfaringer – gode – dårlig – eksempler til etterfølgelse?
- Hva slags problemstillinger møter dere på?
- Vi har lav terskel for å videreformidle til departementet.
- Siste anmodning om tolkningsuttalelse om dette temaet er neppe sendt.

Takk for oppmerksomheten.

